

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Mezőberény története 1-2. kötet

Adatok

Megjelent: 1973. Mezőberény (Ekkor ünnepelte a település a török hódoltág utáni újratelepülésének 250. évfordulóját.)

Kiadó: Mezőberény Nagyközség Tanácsa

Felelős kiadó: Siklósi Ferenc tanácselnök

Példányszám: 2000

Terjedelem: 39 (A/5) ív 98 oldal képmelléklettel

Nyomda: Dürer Nyomda, Gyula

Szerkesztő: Szabó Ferenc

A két kötet tartalma:

Az első kötet Mezőberény történetét dolgozza fel, alapozva a régészeti kutatásokra is. A második kötet a település művelődéstörténetével és néprajzával foglalkozik, nem a teljesség igényével.

A monográfia létrejöttének történetét a kötet szerkesztője, Szabó Ferenc írja le utószavában. Eszerint a monográfia gondolatát Siklósi Ferenc tanácselnök vetette fel 1969 tavaszán, erről szűkebb körben 1969. április 10-én beszéltek. Néhány hét alatt felkérték a monográfiát alkotó munkaközösség tagjait, és a csoport április 28-án meg is alakult. Szabó Ferenc, a kötet szerkesztője a Békés Megyei Levéltár igazgatójaként dolgozott, a monográfia támogatása mindvégig a levéltár kiemelt feladata volt. Az első kéziratok 1970 végére készültek el, az utolsó dolgozat 1972. májusában került a szerkesztő kezébe. A kézirat 1972 júliusában került a gyulai nyomdába, és 1973. október elején jutott az olvasók kezébe. Szabó Ferenc előszavában arról ír, hogy a monográfia sorsa közügyé vált Mezőberényben, hiszen a lakosok százai adtak hozzá adatot.

A szerkesztő célként azt fogalmazta meg, hogy Mezőberény történetéről korszerű, eredeti forrásbázisra épített, a tudományos kutatás problematikájához illeszkedő, közérthető szintézist adjanak. Fontos feladatuknak érezték, a mezővárosi múlt jegyeinek, összetevőinek vizsgálatát. Szabó Ferenc utószavában ír a lehetőségek korlátairól is, a 23 munkatárssal nem végezhettek mindenre kiterjedő anyaggyűjtést, forrásfeltárást. Az Országos Levéltárnak és a helyi egyházközségek levéltáraiban őrzött iratoknak csak kisebb részét tudták hasznosítani. Részletes név-, tárgy- és helynév mutatót sem tudtak összeállítani. Megfelelő felkészültségű és vállalkozó szerző hiányában munkájukból kimaradt Mezőberény iskolán kívüli népművelése, a nagyon tartalmas olvasóköri élettől az amatőr színjátszásig. A néprajzi fejezetek sorából kimaradt a három mezőberényi nemzetiség nyelvi jellemzése, illetve a népdal, a népzene ismertetése, valamint a kismesterségek, a népgyógyászat leírása. Mindez azt jelenti – állapítja meg a szerkesztő – hogy a Mezőberényre vonatkozó kutatások a monográfiával nem záródtak le, bőven van még feltárni való.

Nos, a további kutatásokkal adósak vagyunk.

A monográfia egységes szemlélete **Szabó Ferenc szerkesztőnek** köszönhető, a mezőberényi mellett a szerkesztette Vésztő, Gyoma, Szeghalom, Medgyesegyháza, Öcsöd, Hódmezővásárhely és Makó monográfiáját is.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Kevés település mondhatja el azt magáról, hogy múltját, hagyományait monográfia mutatja be, Mezőberény e kevesek közé tartozik. A két kötetes, 1973-ban megjelent Mezőberény története című monográfiáról 43 év távlatából is azt mondhatjuk, hogy ma is a leggazdagabb forrása a város története, hagyományai iránt érdeklődőknek. Mivel az elmúlt közel fél évszázadban utánnomás nem történt, ezért a ma még meglévő példányok a családok becses kincsei, generációról generációra öröklődnek. Antikváriumokban sem beszerezhető.